

Peter van Riel (aangevulde en gecorrigeerde versie)

‘Indië is deel van ons allemaal’

De Indische cultuur in Nijmegen floreert en dat komt mede door Peter van Riel. In het jaar van 75 jaar vrijheid ziet hij graag een verbinding tot stand komen tussen de herdenkingen van mei en die van augustus. Daartoe worden 75 bekende Nijmegenaren gevraagd om drie maanden lang de Melati-speld te dragen, een Indisch symbool van troost. „Iedereen kan in deze tijd wel wat bemoediging en solidariteit gebruiken.”

Anne Nijtmans

Natuurlijk was Peter van Riel vereerd toen hij vorig jaar de Waalbrugspeld kreeg vanwege zijn activiteiten voor Indisch Nijmegen. Tegelijkertijd voelde hij er zich een beetje ongemakkelijk bij. „Omdat ik het niet alleen doe. Ja ik ben bij veel dingen betrokken; ik heb een flink netwerk en kan mensen mobiliseren en iets organiseren. Laten we het erop houden dat ik er goed in ben om mensen bij elkaar te brengen.”

Toch is het een lange lijst: stichting Sari, PION, de Indië-herdenking, Indische ontmoetingsdagen, wetenschappelijke lezingen, publicaties. Hoe is dat zo gekomen?

„Een Indische achtergrond. Mijn Twentse vader ging in 1946 als soldaat naar Indonesië en trouwde er mijn Indische moeder, in 1950 kwamen ze terug. Het aanvankelijk beoogde Australië hield de deur dicht voor mensen met een tintje, dus werd het Almelo, waar ik geboren ben. Ik ben zeer Nederlands opgevoed maar er kwam een moment dat ik iets met dat Indische wilde doen. Na een persoonlijke zoektocht ben ik uiteindelijk culturele antropologie gaan studeren. Bewust. Het was een goed alibi om naar Indonesië te gaan want bij de studie hoorde ook veldwerk. In Oost-Java heb ik onderzoek gedaan naar mengvormen van diverse religieuze uitingen zoals hindoeïsme, boeddhisme voorouderverering en islam. Aanvankelijk voelde ik me er een vreemde. Pas nadat ik bij een Javaanse familie in de kost ging, kwam er verbinding en raakte ik gefascineerd door het Indonesische deel van mij.”

Hoe werd die fascinatie met je achtergrond voorgezet in Nederland?

„Eind jaren tachtig vormden we met een groepje studenten van de Radboud Universiteit, die allemaal voor onderzoek naar Indonesië waren geweest, een taalstudieclub. We hadden het Bahasa Indonesia geleerd en wilden de kennis van die taal vasthouden. Al gauw bleek dat we meer met dat land hadden dan we dachten en ook dat er veel Nijmegenaren zijn met diezelfde

belangstelling. Daarom organiseerden we lezingen en studiedagen in onder meer het toenmalige O42, de Lindenberg, de Vereeniging maar ook in wijkcentra. Die werden steeds goed bezocht. Daar is stichting Sari uit voortgekomen. In 1991 hebben we vervolgens het Platform Indische Organisaties Nijmegen, PION, opgericht om de reeds aanwezige Indische clubjes met elkaar te verbinden. Dat werd een vliegwiel voor talloze initiatieven zoals het IndoFilmCafé, de Masoek Sadja en de Indië-herdenking.

Ook in het werkend leven kreeg Indië een belangrijke plek. Hoe ging dat?

„Ik heb altijd twee heel verschillende beroepen gehad. Bij Stichting Pelita ben ik nog steeds nauw betrokken bij hulpverlening aan oorlogsgetroffenen. Dit is een landelijke organisatie die sinds 1947 de belangen van de Indische repatrianten behartigt. Vanuit het OBG-Dienstencentrum in Nijmegen organiseren we allerlei vormen van dienstverlening voor de Indische en Molukse ouderen in en rond de stad. Daarnaast ben ik sinds 1989 journalist en werkte tot 2019 ook als uitgever van diverse reis- en vakbladen. Onder meer van *Archipel*.”

Sinds 2006 heeft Nijmegen een eigen Indië-herdenking, waarom?

„Er is in Den Haag al lang een plechtigheid waar op 15 augustus het einde van de Tweede Wereldoorlog in Nederlands-Indië in 1945 wordt herdacht. Maar ook in onze regio wonen veel mensen met een Indische achtergrond. Bij hen heeft de Japanse bezetting van Nederlands-Indië en de koloniale oorlog die volgde sporen nagelaten, als direct betrokkene of als nabestaande. Tot eind jaren tachtig is er weinig aandacht voor hen geweest. De laatste jaren is daar ruimte voor gekomen. Daarnaast lijkt het fenomeen herdenken over het algemeen een grotere betekenis te krijgen, meer nuances te hebben. Dat bewijst de groeiende belangstelling voor de plechtigheid rond het bombardement op Nijmegen op 22 februari 1944. Er is dus interesse voor een bredere vorm van herdenken.”

In het kader van 75 jaar vrijheid is een campagne opgezet: aan 75 bekende Nijmegenaren wordt gevraagd de Melati-speld te dragen, de Indische jasmijn. Leg eens uit?

„Het is de bedoeling dat de Melati-speld vanaf 5 mei tot 15 augustus zichtbaar is in het maatschappelijk leven van Nijmegen. Op die manier leggen we verbinding tussen de herdenkingen en vieringen van 4/5 mei en die van 14/15 augustus. Althans dat was het plan, tot de crisis kwam. Gelukkig krijgt de campagne toch bijval. Bijna iedereen die we uitnodigen doet mee. Van Hubert Bruls tot Angela Maas, van Qader Shafiq tot Pieter Derks, en van Torre Florim tot Rob Jetten. Wetenschappers, bestuurders, kunstenaars. In deze onzekere tijd rond de corona-pandemie lijkt het leven stil te staan en is elkaar ontmoeten even niet mogelijk. Maar de speld dragen kan wel, het is

een individuele uitdrukking van troost, verbinding en bemoediging. Misschien dat die universele betekenis juist nu extra wordt gewaardeerd. De campagne wordt afgesloten met een Indisch vrijheidsmaal voor de 75 Nijmeegse speldragers, op 15 augustus in het Oud Burgeren Gasthuis. Als de actuele situatie dat tenminste toelaat.”

Waarom moeten Nederlanders ook meedoen aan de Indië-herdenking?

„Omdat Indië deel is van de Nederlandse geschiedenis, inclusief de Japanse bezetting van Nederlands-Indië. Misschien wel een half miljoen Nederlanders heeft een band met de voormalige kolonie. Dat zie je terug in het straatbeeld, in de kunst, de cultuur. Kijk eens hoeveel literatuur over Indië gaat. Multatuli, Louis Couperus en Hella Haasse worden nog gelezen maar ook recent verschijnen er veel boeken van Indische en Nederlandse auteurs met Indië als thema. Hoe stevig de band tussen Nijmegen, Radboud en Indië was is deze zomer overigens te zien op een expositie in de centrale bibliotheek van de universiteit. We hebben Indië meer in ons opgenomen dan we denken.”

Is er ook een persoonlijke component?

„Wellicht is het de menselijke behoefte om met deze achtergrond een plek te vinden in de samenleving in het algemeen en de Nijmeegse in het bijzonder. Dat de Indische inwoners zichtbaar zijn in deze stad, dat hun verhaal gekend wordt. Dat er een *Bandoeng aan de Waal* bestaat naast Havana aan de Waal; kan het mooier?”

PASPOORT

Peter van Riel (1957) is geboren in Almelo en groeide op in Noord-Brabant. Hij doorliep de sociale academie in Den Bosch en studeerde daarna culturele antropologie in Nijmegen en deed veldwerk op Java. Hij ging daarna werken als journalist en werd hoofdredacteur van tijdschriften over Indonesië. Hij werd ook uitgever van enkele reisbladen.

Momenteel is hij beroepskracht bij Stichting Pelita die Indische en Molukse ouderen ondersteunt. Hij was een van de initiatiefnemers van Stichting Arisan Indonesia (Sari) en Platform Indische organisaties Nijmegen (PION). Ook was hij betrokken bij diverse publicaties over Indië. Hij kreeg een Waalbrugspeld voor zijn verdiensten voor de Indische gemeenschap.

Peter van Riel is getrouwd en heeft twee kinderen.